

Petri Haapa

Uudenkylän yhteiskoulu 1961-1975

Historiikki

Uudenkylän yhteiskoulu 1961 – 1975

Tämä historiikki kuvaa Uudenkylän yhteiskoulun vaihteita kahdesta näkökulmasta: Yhtäältä se pyrkii olemaan mahdollisimman objektiivinen tarkastelu koulun vaihteista sitomalla koulun perustamisen ja toiminnan kausi yhteiskunnalliseen ja koulutuspoliittiseen ilmapiiriin Suomessa. Toisaalta olen tavoitellut sitä, että teosta voi lukea ja silmäillä ikään kuin muistona koulusta. ”Tämän minä muistan”, ”tätä se oli silloin” jne.

Minulla on ollut melkein koko elämäni henkilökohtainen suhde tähän kouluun. Se alkoi jo ennen kuin täytin seitsemän vuotta: Katselin radan yli, kuinka koulun oppilaat purkautuivat bussista kävelläkseen mäen alas koululle ja ajattelin, että tuonne joskus minäkin menen. Pettymykseni oli karvas, kun syksyllä 1966 aloitin koulun ja ensimmäisenä koulupäivänä äitini johdatti minua pitkin Heinolantietä pohjoiseen. ”Ei, ei se koulu täällä ole. Sivistys on tuolla radan toisella puolella.”

Vaikka yhteiskoulu siirtyi osaksi kunnan koululaitosta vuonna 1975, niin se jatkoi elämäänsä samassa rakennuksessa toimivina Uudenkylän yläasteena (myöh. Männistön koulu) ja Nastolan lukiona. Kun tulin rehtoriksi Männistön kouluun, oli Nastolan lukion ja Männistön koulun palveluksessa vielä monia entisiä yhteiskoulun opettajia. Nastolan lukion rehtorina oli tuolloin aikaisemmin yhteiskoulun rehtorina toiminut Pekka Niemi, joka menehtyi keväällä 2018.

Kouluelämä oli niin hektistä, ettei siinä ehtinyt pahemmin menneitä muistelemaan. Siksi olenkin ottanut kiitollisena vastaan koulun entisten opettajien, oppilaiden ja muun henkilökunnan muistamat asiat ja anekdootit.

Tässä yhteydessä haluan erityisesti kiittää Hannele Karhulaa, joka on toiminut monenlaisen muistitiedon välittäjänä. Suureksi avuksi ovat olleet mm. Anneli ja Jouko Tolonen, jotka ovat valottaneet myös sitä koulua ympäröivän yhteisön merkitystä 1960-luvun alkupuolella. Lukuisat muutkin henkilöt ovat auttaneet minua tämän historiikin tekemisessä. Maininnan

ansaitsee myös Hilkka Hiisilä, jonka ansiosta koulun alkuaikojen diadokumentit ovat säilyneet.

Petri Haapa

Uudenkylän yhteiskoulu 1961 – 1975

© 2018 Petri Haapa

*Kuvat: Uudenkylän yhteiskoulun kuva-arkisto, ellei kuvatekstissä toisin mainita.
Kannen kuva on yksityiskohta koulun ruokalan seinämaalauksesta, jonka on
tehnyt Tapani Lemminkäinen*

Kustantaja: BoD™ – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0407-3

Sisällys

SUOMALAINEN YHTEISKUNTA 60-LUVUN ALUSSA.....	1
SUOMALAINEN KOULUJÄRJESTELMÄ YHTEISKOULUN PERUSTAMISEN AIKANA.....	3
NASTOLA 60-LUVULLA.....	10
KOULUN PERUSTAMINEN.....	12
KOULURAKENNUS.....	14
KOULUN HALLINTO JA OPETUS VUOSIEN 1961 JA 1968 VÄLILLÄ	22
OPPILASHUOLTO.....	48
KOULUKURI.....	51
UUDENKYLÄN YHTEISKOULUN TEINIKUNTA	58
KATSAUS OPPIKOULULAISTEN HARRASTUSTOIMINTAAN.....	65
KOULUN HALLINTO JA OPETUS VUOSIEN 1968 JA 1975 VÄLILLÄ	67
YKSITYISESTÄ OPPIKOULUSTA KUNNALLISEKSI OPPIKOULUKSI	96
LOPUKSI	99
Arkistolähteet	I
Painamattomat lähteet.....	II
Internet-lähteet	II
Kirjallisuus.....	IV
Käytetyt lyhenteet	VI
Liitteet - kuvat.....	VII

SUOMALAINEN YHTEISKUNTA 60-LUVUN ALUSSA

Uudenkylän yhteiskoulun perustamisen aikoihin 60-luvun alussa Suomi oli ollut itsenäinen vasta vähän yli neljäkymmentä vuotta. Presidentti Kekkonen valmistautui uuteen vaalikamppailuun ensimmäisen presidenttikautensa lähelessä loppuaan. Neuvostoliiton miehitysjoukot olivat poistuneet Porkkalasta viitisen vuotta sitten.

Tuolloin Suomen runsaasta kahdesta miljoonasta työllisestä runsas 700000 eli noin 35 prosenttia sai elantonsa lähinnä maataloudesta. Se oli merkittävin työllistäjä. Teollisuuden ja rakentamisen osuus oli vajaa 32 prosenttia Suomen työllisestä työvoimasta. Vuosikymmenen kuluessa maataloudesta toimeentulonsa saavien määrä kuitenkin väheni lähes 300 000 hengellä ja sen osuus Suomen elinkeinorakenteesta supistui 19,6 prosenttiin vuoteen 1970 mennessä.

Vuonna 1960 valtaosa suomalaisista asui maaseudulla. Kaupungeissa ja kauppaloissa asui vain 38 prosenttia väestöstä. Suhdeluku muuttui kuitenkin vuosikymmenen aikana ja 70-luvulla kaupungeissa asui yli puolet Suomen väestöstä. Lukuihin tosin vaikuttivat myös hallinnollisen jaon muutokset eli alueliitokset ja kaupungiksi nousu. Vuonna 1977 kaikki kauppalat muuttuivat kaupungeiksi, joita 1980-luvun puolivälissä oli 84. Näistä keskisuuret keskuksset lisäsivät väestöosuuttaan kaikkein nopeimmin.

1960-luvun alussa Suomi oli vielä suureksi osaksi agraarinen maa, vaikka sotakorvaukset lisäsivätkin Suomen teollista tuotantoa. Maa-seutuelinkeinot eivät kuitenkaan tarjonneet elämisen ehtoja lähes-

kään koko väestölle, ja 1960-luvulla alkoi suuri muuttoliike etelän teollisiin kasvukeskuksiin. Samalla kun teollisuuden osuus kasvoi, kasvoi myös palveluelinkeinojen osuus. Suomen elinkeinorakenteen erityispiirteeksi onkin sanottu sekä jalostussektorin että palvelutuotannon samanaikaista laajenemista. Elinkeinorakenteen muutos merkitsi myös yhteiskunnan nopeaa palkkatyöläistymistä. Suomalaista koulujärjestelmää laajennettiin niin, että yhä useampi myös kävi koulua yhä pidempään.¹

¹ Jokinen & Saaristo

SUOMALAINEN KOULUJÄRJESTELMÄ YHTEIS- KOULUN PERUSTAMISEN AIKANA

Oppivelvollisuuslaki säädettiin Suomeen vuonna 1920. Laissa oppivelvollisuus tarkoitti kuuden kansakoululuokan suorittamista. Tätä ennen oli kuitenkin jo vuonna 1905 säädetty ylemmän kansakoulun toinen oppikurssi oppikouluun pääsyn pohjaksi. Näin Suomeen muodostui rinnakkaiskoulujärjestelmä, jossa kansakoulusta tuli ns. rahvaan koulu. Oppikouluissa suoritettu keskikoulun tutkinto sai virallisen aseman 1914. Vain klassilliset lyseot jäivät jakamatta keskikouluihin ja lukioihin ja säilyttivät tämän jakamattoman asemansa aina peruskoulu-uudistuksen toteutumiseen asti. Vuonna 1921 oppikoulujen lukioiden päättötutkinoksi virallistettiin ylioppilastutkinto. Vuonna 1954 säädettiin, että oppikouluun pääsy edellyttää vähintään neljän kansakoululuokan käymistä. Samalla vuosikymmenellä komitea, jonka johdossa oli kouluhallituksen pääjohtaja ja moninkertainen opetusministeri Reino H. Oittinen, teki monia ehdotuksia oppikoulukasvatuksen kehittämiseksi. Lisäksi myös lukusuunnitelma-asetusta muutettiin. Käytännössä tämä merkitsi myös mm. sitä, että 1960-luvulla englannin kielen opetus alkoi voittaa alaa saksan kustannuksella ja vähitellen se syrjäytti ratkaisevasti saksan kielen aseman oppikoulujen yleisimpänä ensimmäisenä vieraana kielenä.²

Kansakouluihin verrattuna oppilashuolto oppikouluissa oli varsin vähäistä. Sillä oli jonkinlaista merkitystä vasta 1960-luvulla. Kuitenkin

² Nurmi 1983

Uudenkylän yhteiskoulun johtokunnan puheenjohtaja Lauri Honka-vaara piti jo 60-luvun alussa koulun vanhempainneuvoston kokouksessa esitelmän, jossa hän painotti säännöllisen kouluruokailun merkitystä oppilaiden hyvinvoinnille. Hänen ehdotuksensa oli, että jokainen oppilas velvoitettaisiin syömään lämmin ateria koulun ruokalassa. Ruokamaksu olisi 40 penniä oppilaalta lukuvuonna 1963–64. Nykyrahassa päivittäinen ruokailu olisi maksanut vajaan euron päivässä. Uudenkylän yhteiskoulu solmi myös vuosittaisen sopimuksen koululääkäripalveluista Nastolan kunnanlääkärin kanssa. Sopimuksen mukaan lääkärin kuului pitää vastaanottoa oppikoululaisille yhtenä päivänä kuukaudessa.

Oppikoulujen suosio kasvoi 1960-luvulla huikeasti: Kun kouluja vuosikymmenen alussa oli alle 500, niin vuonna 1970 kouluja oli yli 650³. Koulujen oppilasmäärä kohosi 1950-luvun alun vajaan sadasta tuhannesta vuoden 1970 kolmeensataan tuhanteen. 1960-luvulla koulutus nähtiinkin yhä enemmän väylänä sosiaaliseen nousuun. Kuitenkin 1960-luvulla toteutui tämä ilmiö, jota Juha Siltala on kuvannut sanoilla ”keskikoulusta keskiluokkaan keskinkertaisin tuloksin”, entistä huonommin⁴. Keskikoulun suorittaminen ei enää taannut luokkanousua ilman jatko-opintoja. Oppikoululaisten sekä absoluuttinen että suhteellinen määrä kasvoi silti koko rinnakkaiskoulujärjestelmän olemassaolon ajan. Kun lukuvuonna 1965–1966 oppikoululaisten määrä Suomessa oli 268 014 oppilasta, niin lukuvuonna 1970–1971 heitä oli 323 614⁵.

Suomen koulujärjestelmä oli siis rinnakkaiskoulujärjestelmä, jossa olivat rinnakkain oppikoulut ja kansakoulut. Valtio oli perustanut jo

³ Nurmi 1983

⁴ Siltala 2007

⁵ Kosunen 2010

Tämä historiikki kuvaa Uudenkylän yhteiskoulun vaihteita kahdesta näkökulmasta: Yhtäältä se pyrkii olemaan mahdollisimman objektiivinen tarkastelu koulun vaihteista sitomalla koulun perustamisen ja toiminnan kausi yhteiskunnalliseen ja koulutuspoliittiseen ilmapiiriin Suomessa. Toisaalta olen tavoitellut sitä, että teosta voi lukea ja silmäillä ikään kuin muistona koulusta: "Tämän minä muistan.", "Tätä se oli silloin." jne.

Kasvatustieteiden tohtori, filosofian maisteri Petri Haapa on toiminut peruskoulun opettajana, kunnan kouluhallintovirkamiehenä ja rehtorina.

